

Kivitaide ja taide kivistä

Tämän lehden kannessa on kuva Hvitträskin kalliomaalauksesta, joka on vanhinta esisuomalaista taidetta. Se on aiheeltaan ainutlaatuinen Suomen alueella, vaikka vastaavanlaisia verkkokuvioita tunnetaankin muualta Pohjoismaista ja Euroopasta. Kalliomaalaukset ja kalliotaide yleisesti on taiteenlaji, joka on lähinnä tieteenalaamme. Geologit ovat tutkineet arkeologien kanssa kalliomaalauksen kemiaa, mineralogiaa ja säilymisen mekanisme-

Myös mediassa tuodaan ajoittain esille kiviä tai kivimuodostumia, joiden arvellaan olevan ihmisen tekemiä, ja jälleen on tarve ammatitaidolle. Viimeisin tapaus lie Lappeenrannan ja Imatran kalliokuviot, joita Ylen uutisissa (YLE 7.6.2019) ensin ihmeteltiin ja arveltiin ihmisen tekemiksi, mutta pian geologi Satu Hietala (YLE 13.6.2019) antoi asialle luonnollisen selityksen. Vastaavanlainen kivitaiteeseen ja geologiaan liittyvä tapaus sattui aivan geologinurani alussa. Silloinen kivimuseon yli-intendentti Martti Lehtinen antoi Helsingin Sanomissa (HS 13.11.2000) lausunnon juonesta Mäntsälän kallioissa. Juonen oli tulkittu muistuttavan arabiankielistä kirjoitusta ja julistavan profeetta Muhammedin nimeä. Lehtinen jätti huolellisesti tekemättä tulkintoja itse tekstistä, mutta tokaisi omaan letkeään tyyliinsä: ”Ja ihminen näkee mielellään tuttuja hahmoja luonnon muovaamis- ja muodoissa.”

Tässä lehdessä puidaan kahdelta eri näkökulmalta taiteen ja tieteen risteyskohtia. Aku Heinosen syväluotaava näkemys Italo Calvinon teoksiin ja niiden tieteellisiin risteyskohtiin on itsessään taideteos, ja olen iloinen saadessani tuoda sen luettavaksenne. Samalla se toimi innoittajana omalle retkelleni taiteen maailmaan.



Kultakauden taiteilijoiden taulujen tutkiminen oman asiantuntemuksen näkökulmasta oli henkilökohtaisesti virkistävää, ja toivon löytäneeni myös jotakin Geologin lukijoita viihdyttävää. Ainakin vahvistin omaa mielikuvaani kultakauden taiteilijoiden ihastumisesta luonnon kauneuteen. Ehkä he näkivät siinä ”tuttuja hahmoja”, ja halusivat tuoda sen esiin, samalla kun valoiivat kansallisen projektin perustuksia. Eikä luonnon ihmeisiin tutustuminen rajautunut suinkaan kuvataiteeseen: kannessa olevan Hvitträskin kalliomaalauksen löysi Jean Sibelius hiihtoretkellään.

SAMPPA MÄKELÄ

Päätoimittaja

Kirjallisuus:

- Yle 7.6.2019. Arkeologitkin ovat ymmällään – itärajan kallioista löytyneet salaperäiset käärmekuviot ovat edelleen vailla selitystä. <https://yle.fi/uutiset/3-10820455> [20.8.2019]
- Yle 13.6.2019. Geologit tunnistivat heti itärajan kallioiden erikoiset käärmekuviot – syntyivät 2 miljardia vuotta sitten muinaisen meren pohjassa. <https://yle.fi/uutiset/3-10829712> [20.8.2019]
- Helsingin Sanomat 13.11.2000. Onko Mäntsälän kalliioon kirjoitettu Muhammedin nimi? <https://www.hs.fi/kotimaa/art2000003926265.html> [20.8.2019]